

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาถึงรูปแบบการดำรงชีวิตของกลุ่มอาชีพคนเดินพลอย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัญหาความยากจน ปัจจัยที่ทำให้เกิดความยากจน ระบบสวัสดิการของรัฐ เพื่อแสวงหาแนวทางการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความยากจนและการจัดระบบสวัสดิการจากรัฐให้คนกลุ่มนี้ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสำรวจ สังเกต และสอบถามสภาพทั่วไป ประมาณ 27 คน จากนั้นจะทำการสัมภาษณ์ในระดับลึก 3 คน

ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มอาชีพคนเดินพลอยในแม่สายส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดจันทบุรี ตราด และ อ.แม่สอด จ. ตาก เพราะคิดว่าแม่สายเป็นหนทางที่มีผลต่อความอยู่รอดของพวกเขา ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุประมาณ 18 - 60 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีการศึกษาพออ่านออกเขียนได้หรือในระดับประถมศึกษา ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีสภาพครอบครัวขนาดกลาง คือ มีสมาชิกประมาณ 2-5 คน มีบุตรหลานอยู่ในระหว่างศึกษาเล่าเรียน และมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบครอบครัวที่อยู่ในภูมิภาคนี้

รายได้หลักของครอบครัวจะมาจากการเป็น คนเดินพลอยหรือนายหน้าขายพลอย (Broker) ซึ่งหมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นนายหน้า รับพลอยจากเจ้าของพลอย แล้วนำไปเสนอขายแก่ลูกค้าที่ต้องการซื้อ เมื่อขายได้จะได้รับค่าตอบแทน (COMMISSION) คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ที่ขาย อาจจะเป็น 2 เปอร์เซ็นต์หรือตามราคาที่ตกลงกัน โดยอาศัยประวัติ ความเชื่อถือ และความไว้วางใจส่วนตัว ไม่ต้องวางเงินมัดจำค่าพลอย อาจจะมีผู้ค้าประกันหรือไม่มีผู้ค้าประกันก็ได้

สภาพปัญหาที่คนกลุ่มนี้กำลังเผชิญอยู่คือ ปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจถดถอยในประเทศไทยและทั่วโลก การขาดแคลนทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบทุนนิยม การมีคู่แข่งที่มีศักยภาพ เช่น แอฟริกา จีน และอินเดีย จากสภาวะที่เกิดขึ้นโดยไม่ทันตั้งตัวเพราะการขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดการวางแผนชีวิตอย่างมีระบบ ไม่มีเงินออม ไม่มีหลักประกันในชีวิต ทำให้กลุ่มคนที่ครั้งหนึ่งเคยมีความภาคภูมิใจในอาชีพ เคยมีรายได้พอเพียงต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต ได้เปลี่ยนไปเป็นกลุ่มเสี่ยงของสังคม เพราะปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นกับพวกเขา พวกเขาไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมที่พวกเขาอยู่อีก พวกเขาไม่มีทางออก ไม่มีความหวัง ไม่มีใครที่จะให้ความช่วยเหลือชี้แนะแนวทางให้แก่พวกเขา ทำให้บางรายหาทางออกโดยทำการค้าของผิดกฎหมาย หรือเป็นทั้งผู้เสพและผู้ขายยาเสพติด

สำหรับปัญหาที่คนกลุ่มนี้กำลังเผชิญอยู่ คือ ภาระหนี้สิน เมื่อมีปัญหาในเรื่องการเงินส่วนใหญ่จะนิยมนำเอาหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงสุดออกมาใช้ เช่น นำของไปขายหรือจำนำ หรือกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้เอกชนโดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ซึ่งคิดดอกเบี้ยร้อยละ 20 ต่อเดือน ส่วนการกู้เงินจากสถาบันการเงินหรือกองทุนต่างๆไม่นิยม และเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เพราะการกู้ยืมดังกล่าวจะมีขั้นตอนและระเบียบวิธีปฏิบัติที่ยุ่งยากและใช้เวลาค่อนข้างนาน ขณะที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม เพราะมีปัญหาเรื่องทุนและแหล่งที่ขาย การหางานรับจ้างทั่วไปก็ไม่มีแหล่งจ้างงานในชุมชน เพราะมีการพึ่งพาแรงงานจากพม่ามากกว่า

แรงงานไทย เนื่องจากค่าจ้างแรงงานพม่าถูกกว่าแรงงานไทย ส่วนการได้สวัสดิการจากรัฐนั้น เนื่องจากคน
เดินพลอยส่วนใหญ่เป็นคนที่ย้ายมาจากจังหวัดอื่น ไม่มีทะเบียนบ้านอยู่ในแม่สาย จึงเข้าไม่ถึงสวัสดิการ
ดังกล่าว